

SCHOOLTAAL – THUISTAAL
EEN DUBBELE AANKONDIGING

schooltaal thuis taal

Veel leerlingen ervaren dagelijks een tegenstelling tussen schooltaal en thuistaal. Voor het taalonderwijs moet dit gegeven wel belangrijke consequenties hebben. Dat is althans een conclusie uit de pas verschenen nota Schooltaal – Thuistaal.

Hieronder geeft Hans Verweij al een korte aanduiding van de verdere inhoud van die nota. Lees ook hoe de nota besteld kan worden en hoe u met de VON kunt meepraten over de inhoud.

‘We hebben nogal wat overhoop gehaald’ is een verzuchting die te vinden is in de nota *Schooltaal – Thuistaal* van de ACLO-Moedertaal, die eind februari verscheen.¹ Daarmee is niets teveel gezegd. De ondertitel van het boek geeft al aan wat daarvan de oorzaak is: ‘Over de verschillen tussen de schooltaal en de thuistaal van kinderen en de onderwijskundige gevolgen daarvan’. Nu is over het probleem dat veel kinderen van huis uit een ander soort taal en taalgebruik gewend zijn dan waarmee ze op school te maken krijgen de laatste jaren heel wat opgemerkt². Dit boek geeft een beknopte weergave van de standpunten. Maar het ‘overhoop halen’ komt pas echt op gang wanneer de onderwijskundige consequenties van een bepaalde stellingname worden besproken. Een breed scala van onderwerpen komt dan aan bod: de keuze van werkvormen; taalbeschouwing; ouderparticipatie; de opleiding van onderwijsgevendenden; suggesties voor onderwijskundig en sociolinguïstisch onderzoek, enzovoort. Juist deze uitgebreide verkenning van gevolgen voor leerplanontwikkeling en onderzoek maakt *Schooltaal –*

Thuis taal tot een boeiende publikatie; de oorspronkelijk sociolinguïstische kwestie leidt tot een betoog over vernieuwing van het moedertaalonderwijs.

Wie de produktie aan nota's van de CMM (nu dus: ACLO-M) op de voet heeft gevolgd, kent al een gedeelte van het nu verschenen boekwerk. De eerste afdeling bevat namelijk de discussienota *School en Dialect* uit 1976, de tweede afdeling de nota *Taal, op school wat anders dan thuis (?)* uit 1977, waarin niet alleen het dialectgebruik, maar ook allerlei andere aspecten van het verschil tussen de taal van school en de taal van het thuismilieau van de leerlingen aan bod komt. De nota *School en Dialect*, het verslag van een door de CMM gehouden enquête over dialectgebruik in de school, vormde het uitgangspunt van een achttal discussiemiddagen, waarvan de resultaten hier weergegeven worden. De nota *Taal, op school wat anders dan thuis (?)* behoorde tot het materiaal voor de deelnemers aan het gelijknamige symposium, dat in september-oktober 1977 plaatsvond. De pers besteedde ruim aandacht aan dit gebeuren; u herinnert het zich misschien nog wel. De reacties die op dit symposium loskwamen naar aanleiding van discussiestellingen, zijn door de medewerkers van de ACLO-M knap omgewerkt tot een lopend stuk proza; van een echt verslag is dus geen sprake. Een groot voordeel is dit voor de leesbaarheid van het geheel, een nadeel omdat verschillen in opvattingen — die er heus wel waren — op deze manier minder uit de verf komen.

Een heterogeen geheel, maar dat hoeft geen bezwaar te zijn. De ACLO-M geeft duidelijk aan, dat met deze publikatie geen eindfase is bereikt, maar dat het de rapportage is van een tussenstand. Alle informatie die de CMM heeft verzameld is bijeengebracht in dit boek. Het wordt u aangeboden met het verzoek om commentaar. Omdat tijdens het symposium in het najaar van 1977 slechts een klein deel van het onderwijsveld aan het woord kwam, geeft de ACLO-M de suggestie vooral aandacht te besteden aan de derde afdeling, de resultaten van dit symposium. Als handreiking voor discussies geeft de commissie enkele vragen:

- 1 Er is verschil in maatschappelijke waardering tussen standaardtaal en niet-standaardtaal. Meent u dat het onderwijs moet bijdragen tot hogere maatschappelijke waardering van de niet-standaardtaal?
- 2 Meent u dat meer aandacht voor de milieutaal kan bijdragen tot betere beheersing van de standaardtaal?
- 3 Vindt u dat in elk leerplan voor moedertaalonderwijs rekening moet worden gehouden met de aanwezigheid van anderstalige leerlingen?
- 4 Kan het taalonderwijs volstaan met nagebootste situaties in de klas, of zullen ook echte situaties (dus van buiten de school) uitgangspunt voor taalonderwijs moeten zijn?
- 5 Wat verwacht u van de opleiding van onderwijsgevendenden met betrekking tot de problemen die in dit boek aan de orde zijn gesteld?

- 6 Welke prioriteiten ziet u op het terrein van de leerplanontwikkeling?
- 7 Welke prioriteiten ziet u op het terrein van het onderzoek?
- 8 Welke aanvullende informatie kunt u ons geven?

De ACLO-Moedertaal wil uw reactie graag hebben vóór 1 september 1978. Natuurlijk kunt u na lezing van de nota zelf een reactie opstellen, maar misschien komt u daar niet zo snel toe. Het bestuur van de VON heeft daarom besloten een groot gedeelte van de ledenvergadering van 20 mei te besteden aan dit voor het moedertaalonderwijs zo belangrijke onderwerp. Het programma van deze dag vindt u op de allereerste pagina van dit *Moer*-nummer. De resultaten van de discussies zullen worden vastgelegd en het verslag zal de ACLO-M worden aangeboden, zodat ook uw reactie wordt vernomen.

Het bestuur hoopt van harte dat u van de geboden gelegenheid gebruik maakt.

Noten

- 1 *Schooltaal – Thuis taal; over de verschillen tussen de schooltaal en de thuis taal van kinderen en de onderwijskundige gevolgen daarvan* Adviescommissie voor de Leerplanontwikkeling-Moedertaal (ACLO-M), Postbus 2061, Enschede. Februari 1978.
- 2 Zie bijvoorbeeld *Moer* 1976: 6, een themanummer over 'Dialekt en School'.